
Defekty vzdělávacího byznysu

Defekty vzdělávacího byznysu

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

3.1.2012 Hospodářské noviny Strana 8 Názory, autor: Bohumil Kartous

Vzdělání je společenská nutnost, z mnoha důvodů, které není nutno jednotlivě pojmenovávat. Pokud se jedincům a společnosti vzdělání nedostává, je to vážný problém pro všechny, i pro ty šťastně vzdělané.

S neoddiskutovatelnou zvyšující se potřebou vzdělání vznikla také tomu úměrná poptávka a nabídka. S rozvojem toho, čemu dnes angličtina říká „educational industry“, se evidentně změnila nejen dostupnost vzdělávání. Vzdělávání se stalo do značné míry obětí jinak hezké myšlenky „vzdělanostní společnosti“.

Deník New York Times před pár dny přinesl varovnou reportáž o tom, jak jednoduše může pár vlivných jedinců ovlivňovat vzdělávací politiku supervelmoci.

Americká vláda pod vedením prezidenta Obamy dlouhodobě deklarovala snahu zamezit soukromým „colleges“, štědře dotovaným z federálního rozpočtu, prodávat vzdělání bez náležitého obsahu. Jinými slovy, americká vláda měla v plánu odříznout od dotací 16 % soukromých vysokých škol, které využívají dotace na krytí odloženého školného svých často nemajetných studentů. Smyslem takto poskytovaného vzdělání totiž není rozvoj společnosti směrem ke vzdělanosti. Je to daleko více úvěrový byznys, který plodí stále více nezaměstnatelných, byť formálně vzdělaných jedinců, kteří si ke svému, často nepoužitelnému diplomu pořídili i slušný a bez dobré práce nesplacitelný dluh.

Zasvěcení přitom poukazují na doslova extrémní lobbistický nátlak, který vyvinuli vlivní demokraté na Obamovu administrativu. Na washingtonské poměry se údajně jednalo o výjimečně intenzivní tažení, v němž došlo i na výhrůžky a tvrdé osobní střety demokratických legislativců a prominentů. Ti dosáhli svého – místo zamýšlených 16 % postihnou restrikce nanejvýš 5 % komerčních vysokých škol.

V České republice si „kapitáni vzdělávacího průmyslu“ také vytvořili dostatečně dobré vazby k tomu, aby mohli své zájmy kontrolovat. Exemplárním příkladem, který si v ničem nezadá s washingtonskou kauzou, je naprosto nečekaná a nebývalé intenzivní potřeba ministra školství zachraňovat studijní programy vysokých škol, které byly Akreditační komisí pro vysoké školství prokazatelně doloženy jako krajně pochybné. Nejsme však v USA, a páky nemusejí nasazovat vlivní lobbisté. U nás stačí, když je na ministerstvu nějaká dobrá duše, která ministrově vysvětlí, co je pro naši „vzdělanostní společnost“ dobré: dále prodávat formální vzdělávání bez obsahu, bez kvality, beze smyslu.

Termín vzdělanostní společnost, zdá se, zažívá vážnou krizi. Strategický dokument Beyond Current Horizons, který na zakázku britské vlády vypracoval široký expertní panel, označuje dokonce tento termín za utopický. Příklad z USA i nepokrytě klientelistická záchranná akce ministra Dobeše, doprovázená pomatenými útoky na akreditační komisi, dokumentují, že způsob, jakým současná společnost pojímá vzdělání, je defektní. Vzdělávací průmysl, který původně vznikl jako podpora vzdělanostní společnosti, nad ní získal do značné míry vrch. Je natolik silný, že si dokáže prosadit své zájmy i proti masivnímu institucionálnímu a veřejnému odporu. Zda se jedná o neklamně znaky blížící se klinické smrti formálního vzdělávání, lze samozřejmě tvrdit jen s určitou mírou nadsázky. Ale dýchá za ně ještě někdo?

Způsob, jakým současná společnost pojímá vzdělání, je defektní. Vzdělávací průmysl, který původně vznikl jako podpora vzdělanostní společnosti, nad ní získal do značné míry vrch.